

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

MEGJELEN NAPONKINT PENTEK ÉS VASARNAP KIVÉTELEVEL.

Előfizetési árak
helyben, vagy postán küldve:
Égész évre . . . . . 10 ft. — kr.
Félévre . . . . . 5 „ — „
Negyedévre . . . . . 2 „ 50 „
Egy hóra . . . . . 1 „ — „
Egyes szám 4 kr.

Alap szellemi részét illető minden közönmű a szerkesztőséghez (Nagy-ujtelek 1702. sz.) barmetkre küldendő.

Előfizethető helyben:
Teleki K. Lajos könyvkereskedésében, és a kiadóhivatalban. (Nagy-ujtelek 1702. sz. alatt.)

Hirdetési díj:
Négy hasabos petit sorral 75 kr. Nagyból kezdődő a többzárú hirdetések alkalmi sorint jutányos áron vételek fel. Helyi díj minden külön bejelölés nélkül 30 kr.

Hirdetést vagy reklámot magában foglaló újdonság sora 50 kr.

Nyilttéri közlemények minden petit sora 50 kr.

Hirdetések felvételnek a szerkesztőségben és kiadóhivatalban. (Nagy-ujtelek 1702. sz. a.)

Kéziratok nem adának vissza.

Cseh kenyér.

Ki nem kerülheti a közgazdasági viszonyokkal foglalkozóknak figyelmét az a jelenség, hogy az osztrák hírlapok kellenek a magyar ipar védelmére akkor, amikor ismert jó barátaink, a csehek újból arra a hősiesség elhatározására jutottak, hogy hadat üzennek a magyar lisztnek, az egyetlen cikknek, melyet mi adunk el száz meg száz cikk ellenében, amit veszünk, mint valóságos zsákmányai az osztrák és a cseh iparnak.

Hogy milyen gyalázatos és hálátlan a csehek vakmerő hadüzenete, azt semmi sem igazolja élesebben, minthogy ime, az osztrák sajtó, az összes bécsi újságok is megbotránkoznak rajta és figyelmeztetik a cseheket, vigyázzanak, mert végtelen lesz reakció, ha a magyarok megtorlással élnek, vagy magyarul mondván, a fűtőkös boldogabb végét fordítják a fészkelődő csehek fejének.

Hiszen igaz, a bécsi lapok megbotránkozása nem valami tulságos szeretetből ered. Szó sincs róla, hogy azok miniket gyöngédségből védelmeznének, vagy azért, mert belátják a csehek pimasz eljárásának jogtalanságát. Látják ők ezt évek hosszú sora óta és nem szóltak ellene semmit, sőt rendszerint helyeselték a csehek kihívó föllépését, biztatva őket, hogy boszantsák és károsítsák a magyarokat. Hanem most mégis más szellemet fújnak egy kicsit, semhogy közösséget merne vállalni az osztrák közvélemény azzal a cseh áramlattal, mely a fajgyűlöletre alapítva, mindenkivel szembeáll, ki nem az ő faja és mindennel, ami nem az ő szemétdombjáról való.

Attól tartanak az osztrákok, hogy a különben is előretörő magyar ipar fejlesztésére új és hatalmas rugót képez az a minden fogalmat haladó vakmerőség, melylyel viselik magukat a csehek, tudván, hogy Magyarország sok tekintetben még ma is rá van utalva az osztrák és a cseh nagyipar termékeinek tömeges vásárlására. Attól tartanak Ausztriában, hogy a megtorlás, melynek álláspontjára a magyarok helyezkedni fognak, érezhe-

tővé fog válni nem a csehekre, hanem mindazokra a Lajthán tuli iparvállalatokra, melyeknek a magyarok olyan kitűnő fejtőseinek.

Érdekből foglal állást a bécsi sajtó az ellen az eseten kísérlet ellen, hogy a »cseh pimasz« lisztja ne hozassék Magyarországból és hogy csak az a cseh lehessen jó hazafi, a ki megveti a magyar lisztet és nem ad rá alkalmat, hogy az ő fogyasztásából a gyűlölt magyar malmok és közvetve a még gyűlöltebb magyar gazdák egy krajczár hasznót is lássanak. Annyira mégis tud elfogulatlan lenni a bécsi sajtó, hogy mi magyarek dusan visszafizetjük és uszarakamattal azt, amit a liszten nyerünk. És tudja azt is, hogy mikor nem gyűlölködésszerű szó, mennyit ér az a mesterséges uton fölvillanyozott cseh hazafiság, mely kész szövetségben a horvátokkal is, az ördögökkel is, csakhogy ütse a közös ellenséget: a magyart.

És mi még mindig habozunk ennek a megfőjtő szeretetnek viszonzásával. A kormány nem akarja megérteni, hogy hiábavaló az a szörnű nagy önérték, melylyel nagyhatalmu pozíciójáról beszél a magyar államnak, mikor nem képes megvédelmezni és biztosítani a legfontosabb közgazdasági érdekeinket egy csomó garázda cseh pék ellen.

Vajjon mikor felelünk már végre az eféle galádságokra méltán: az önálló vámtörvénnyel. És vajjon mikor fizetünk már érdem szerint a cseheknek, osztrákoknak, akik rajtunk élőködve, nyílt titkos ellenségeink?

Könnyű volna a megtorlás, ha önérték és bátorság mutatna a magyar kormány. Nem a tekintélynek elméleti helyreállítására van itt szükség és nem arra, hogy megállítsuk jezsuita munkájában a bécsi sajtót, vagy hogy mi is a közönségünk hazafiságára hivatkozva, ellenszennessé tegyük az osztrák és cseh cikkeket, mert jól tudjuk azt régi és új mozgalmak fél vagy egész kudarcából, hogy az idegen ipart legyőzni csak a

teljesen versenyképes hazai iparral lehet, melynek fejlődése a mi kezünkben van.

Bátran félretehünk minden érzékenykedést, vagy fölháborodást. Nem kell, hogy szavunk legyen a csehek kihívó viseletére, nem kell, hogy letorkoljuk őket szóval. Itt csak egy út van, amely célra vezet. Tettekkel kell előállni, az iparfejlesztés komoly tetteivel, melyeket évtizedek óta sürget a magyar iparososztály minden rétege.

Az új kereskedelmi miniszter nyomatékosan megígérte marosvásárhelyi program-beszédében, hogy jövő törekvései között első helyen áll az iparfejlesztési akció és hogy arra pénzzel is fog rendelkezni. Ez a legmértőbb válasz a cseheknek és ha következetesen föl-szabadítjuk fogyasztásunkat a cseh vásárlás alól, azok a hangos cseh urak igazán nem esznek majd magyar kenyeret, mert egyáltalában nem is lesz kenyérük.

BELFÖLD.

A tápéi választás — mint szegedről írják — a szegedi rendőrfőkapitány intézkedése következtében, óriási botrányral végződött, mely csak arra alkalmas, hogy újra fokozza a kerület régi izgatottságát. A választási elnök, Csathó alispán d. u. 4. ő. hirdette ki a választás eredményét, mely szerint beadatott összesen 684 szavazat, miből Sima Ferenczre esett 657, Kazaly kormányparti jelöltre 31, így tehát Sima Ferencz 626 szótöbbséggel képviselőnek megválasztott. Hock János képviselő, Hegyi Antal csongrádi plébános szóltak a néphez, mire megindult a menet Szeged felé; Szegeden a rendőrfőkapitány intézkedéséből, mely eltiltotta a Szeged utcáin való átvonulást és a beszédek tartását, óriási botrány kerekedett. Körülbelül ezer ember akart gyalogosan az Európa szálló elé vonulni, a lovas- és gyalogos rendőrök botokkal törtek rájuk, szétszórták őket csapatunkint, míg a belvárosba jöttek folytonos csatározás között. A város egész ostromállapot színt vette föl. Több összecsapás, elfogatás történt. Az Európa erkélyéről beszélni akartak Balogh és Hock képviselők, erre lovas rendőrök végig söpörték az utat, szétszórtva a szálló elé a népet. Horváth Gyula személyesen védett meg egy választót az elfogatás ellen, kiáltván a rendőrségnek: »Oroszországban sem történik ilyen gaszag!« Késő esti órákban a forrongás az utcákon még nem csillapult. A

rendőrség fejvesztett erőszakossága Szeged lakosságát telhaborította. Csendőroket is mozgósítottak. Szuronyok fenyelek az utcákon, a nép gunyolódva kiabál. — Több elgázolás és kisebb sérülés történt, a késő esti órákban is nagy a felháborodás. Az itt levő képviselők a belügyminiszternek sürgönyöztek.

Felhivatalosan a következőket sürgönyzik a Szegeden történtekről: »A szegedi rendőrség a választásról visszatérő Sima-partiak részére kijelölté az átvonulási vonalat, a képviselőkkel gyalogosan érkezett választók egy része más irányban akart haladni, a mit a rendőrség meggátolt. E miatt Hock és Lissek utz képviselők élesen kikelték a rendőrség ellen, a mi a tömeget ellenszűgélésre batorította. A rendőrség tapintatának köszönhető, hogy ennek komolyabb következménye nem lett s a tömeg egy kis rendtelenség után szépen elvonult a megjelölt irányban.

KÜLFÖLD.

Bulgária kiállítása. Filippopolisz, aug. 29. Ferdinand fejedelem diszebedet adott, melyben Törökország kiállítási biztosa, a szófiai török ügyvivő, az ausztria-magyarországi konzul, valamint a magyar és osztrák kiállítási bizottság tagjai és a sajtó képviselői vettek részt. A fejedelem áldomást ivott a szultánra, a mit a török biztos a bolgár fejedelem elletésével viszonzott. Ferdinand fejedelem aztán elmondotta, hogy Ferencz József király szives hangu üdvözlő táviratot intézett hozzá, szerezne kiváltságait fejezve ki a kiállítás megnyitása alkalmából.

Mészárlás Oroszországban. A jekaterinoszlavi tartományban újból zavargás tört ki a kolera ellen tett óvintézkedések miatt. A zavargás színhelye ezuttal a yuzobai munkástelep volt. A nép megtagadta a rendőroket, a kik egy koleras asszonyt a kórházba akartak vinni. Egy szotnya kozák segítségére sietett a rendőroket, de a nép a kórházokat is megtámadta s harcba egyeledett velük. A munkások kétszáz halottat és sebesülteket vesztek, a kozákok közül pedig huszan sebesültek meg. Másnap újra kitört a zavargás. A több ezer főnyi néptömeg megölte az összes kozákokat zsidókat és orvosokat, szédülta a kórházakat, és gyógyszerért, a templomot s a gyárakat. A gyárosok s hivatalnokai futással menekültek a biztos halál elől. A kar több millió rubelre rug. A felhűdött nép ezenfelül felgyújtotta a faluban az összes házakat. A rend akkor állott helyre, midőn a jekaterinoszlavi kormányzó két ezred ellen s több agyuval bevonult.

A két éves szolgálati idő. Berlin, aug. 29. Az új katonai törvényjavaslat lényegében már megvan állapítva. Az az állítás, hogy a kormány a két éves szolgálati idő ellen

A „DEBRECZEN” TÁRCZAJA.

Láttalak hát újra.

Láttalak hát újra,
Akaratlan nem keresse!
Ugy éreztem, mintha
Lelkem is repedne.

Ugy éreztem, mintha
Valami úgy hozzád hívná.
Vagy tán nem is hívná?
Inkább: eltaszítva?

Oh nem szabad téged
Ugy szeretni, a mint szokták.
De örök állandón,
Mint a két mennyország.

Nemes, jó szived is,
Jól tudom, hogy arra vágyik:
Igaz szerelmre
Végső dobbanásig.

De lásd: ez az élet
Egyre csak azt tanítgatja,
Változó a szív is,
Mint a folyó habja

Talán a halálban
Kezdődik a »mindörökre«?
Ez volna az, a mi
Minket összekötne?

Vagy tán legjobb volna:
Egymást többé sohse látni?
Ne is bolygatnók a
Szerelme titkát mi?

Jánossy Zoltán.

Kmetty tábornak csillaga.

— Történeti rajz a szabadságharc idejéről. —

Kmetty György tábornoknak anélkül, hogy babonás lett volna, volt egy csillaga, melyben nagyon bizott.

Esténként a táborban, mikor tiszta, felhőtlen volt az ég, hosszabb ideig merült el kedves csillaga szemlélésébe s ha törzstisztjei kérdezték az okát, csak ennyit mondott:
— Hagyjatok tündököm!

És csak kevés emberrel közölte titkát.
A győzelmes tavaszi hadjárat alkalmával 1849. április 13-án Kmetty hadosztálya a főváros közelében táborozott. Ez estén a tábornok Szabó Imre ezredessel, ki neki jobb keze volt, sétára indult.

Az eszt pompás volt. A csillagok milliárdjai ragyogtak az égen, a hold is világított, bár fénye nem volt nagy, mert első negyedét mutatott.

A tábornok a politikai helyzetről beszélgetett ezredesével, Windschgätz erőszakos előnyomulásáról, a komáromi vár ostromáról és aggodalmát fejezte ki hazánk jövője felől, mert veszélyben látja az országot.

Ekkor megállt a tábornok és ezredesének egy ragyogó csillagot mutatott meg, a Bika szemét.

A csillag e pillanatban a félhold tőszomszédságában volt. — Kmetty a csillagra mutatott.

— Látja azt a csillagot, ezredes ur? Miként ragyog? Ez az én kedvelt csillagom, nagyon is erős a fénye; erősebb, mint bizalmam a harc szerencsés kimenetele iránt. Ma 13-ika van, nem vagyok babonás, — de ez a szám végzetes leend szabadságharcunkra néz-

ve. Ez a szám fogja megtörni hadainkat és teszi semmivé jövőnket.

E pillanatban, midőn a tábornok e szavakat kiejtő, a Bika csillag eltűnt vagy elaludt, mint a gyertya lángja, melyet egy gyöngye lehet kioltani. — Pedig az égen egy felhőske sem mutatkozott sehoh, az égboltozat azurja oly átlátszó tiszta volt, mint a tenger vize.

A két katona magánkülön lett az ámulattól, a tábornok nem akart hinni szemének; de hiába, a csillag eltűnt és nem jelent meg többé. Kmetty hevesen rázta meg bajtársa kezét.

— Csodálatos! mondá.
Az ezredes mormolá:
— Mily megfoghatatlan tünemény!
— Szegény hazám! — jegyzé meg a tábornok szomorúan.

E rejtélyes eset óta a tábornok mindig jobban aggodott a haza sorsa iránt.

S mintha aggodalma teljesedésbe menne, a sejtelmek, jóslatok valósnul kezdének. — A győzelmek után: Komárom felmentése, Buda- var bevétele, stb. jött az orosz intervenció, ezt követte a világi fegyverletétel aug. 13-án. Azután a 13 arci vértanu kivégzése. — Ime Kmetty halvégteti sejtelve: a 13-as szám mérte a halálos csapást hazánkra.

Az életben maradt tábornokok kimene- kültek. Kmetty is kibujdosott Törökországba, Aleppoba. 1850. év tavaszán összetalálkozott az egi csillagászszal Montedego Alberttel és elmondá neki a Bika csillag rejtélyes eltű- nését.

A csillagász mosolyogva válaszolt:
— Kedves tábornok ur, úgy szokott ez lenni, ha valakinek kedvelt csillaga van és ha nem ért a csillagászathoz. Az ön csodás tüné-

ménye nagyon természetes jelenség, melyről felvilágosíthatom, mert 1849. április 13-án csil- lagvizsgáló toronyban valek, hogy a hold- változást tanulmányozzam távesómmel. — Ugye bár, féltékenyekör történt a csoda?

— Igen, — viszonzá a tábornok komo- lyan — pont féltékenyekör.

— Nos, a rejtélyes eltűnés egy történet, hogy a csillagot a hold korongja elfődté.

Kmetty közbeszólt:

— Az lehetetlen, mert én és Szabó ez- redes, ki szintén szemlélté a csillagot, láttuk, hogy az előbb tűnt el, mint a felholdat elér- hette volna.

— Ertem, mondá a csillagász mosolyog- va. — Ami az ön bámulatára adott alkalmat, az könnyen érthető. Első negyed volt, a hold korongjának sötét része hátat fordított a csil- lagnak. Ezért tűnt el a csillag a hold láthat- lan része mögé. Ha tábornok ur még egy ne- gyed óráig várt volna, akkor a csillagot meg- látta volna. — amint a holdnak nyugati ko- rongján ismét előjött és teljes fényében ra- gyogott.

A tábornok viszonzá:
— Nagyon köszönöm a szives felvilágo- sítást. Azt hiszi, hogy én képzeletben ringat- tam magam s hogy isten engem, egyszerű te- remtményét, megintett? Az ön tudományos magyarázata, melyet sejtjenem kellett volna, hogy úgy fog történni, nem oszlatja el ama fel- tevésemet, — mely szerint a csillag eltűnése megjósolta hazám veszedelmét. S hogy akkori szavaim beteljesedtek, — azt a csillag rejt- élyes eltűnésével hozom kapcsolatba, mely mintegy p r ó f é t a s z e r ü l e g figyelmezte- tett engem.

K. Martonffy Imre.

Férfi chifon ingek
a hírneves Schroll-féle chifonból

tin

tők

és a hároméves mellett nyilatkozott, téves. Tényleg Nemetszághban nincsen hároméves szolgálati idő. Nem is arról van szó, 36 vagy 24 hónapig szolgáljon-e akatona, hanem a szolgálati időnek minimumát akarják megállapítani.

A magyar fürdők.

A magyar ember is kezdi már belátni, hogy addig kell az egészségre vigyázni, a míg megvan s nemesak akkor kell a fürdőzésre és nyaralásra gondolni, a mikor már beteg az ember.

Ez a megokosodás pedig kitetszik abból a tényből, hogy az idén sokkal többen nyaraltak és fürdőztek a magyarok közül úgy a hazai, mint a külföldi fürdőkben és nyaraló telepeken, mint azelőtt; legalább a hazai fürdőhelyek az idén majdnem kivétel nélkül mind zsúfolva voltak, a nyaraló telepek pedig nemcsak a főváros közvetlen közelében, hanem az ország különböző részeiben is rohamosan szaporodnak és gyarapodnak.

A sajtónak a magyar fürdőhelyek érdekében évtizedek óta folytatott lelkes agitációja úgy látszik eredményre vezetett s most már talán itt az ideje, hogy megfordítsuk a bot végét s ne csupán a közönséget buzdítsuk vele a hazai fürdők megbecsülésére, hanem a hazai fürdőket is buzdítsuk a fürdővendégek megbecsülésére.

A fürdőkben lassankint hazaszállingózó közönség körében általános divat most a fürdői élmények és tapasztalatok elbeszélése; e divatot azonban értékesíthetjük a közügy javára, ha a magánbeszélgetésekben nyilatkozó közvéleménynek hangot adva, feltárjuk a magyar fürdőknek és nyaraló telepeknek olyan hibáit, melyeket az unott kaptafára fabrikált »fürdői levelek« nem szoktak elárulni, a melyeknek fölfedése pedig maguknak a hazai fürdőknek használna leginkább.

Kíméletlen nyíltsággal szólva, a magyar fürdőhelyek legnagyobb része még ma is azt lehet mondani, hogy ez a — legsötétebb Magyarország s a vakmerő Stanleyk, kik abba tévednek, nagyon megsínylik fölfedező utjakat.

Ez a nyíltságunk sok felé bizonyára vizsztatetszést szülhet, de azt hisszük, hogy följogosíthatjuk rá magunkat, kik rendszeres agitációval kergetjük a publikumot a magyar fürdőkbe s azért bizonyos felelősséget, sőt néha talán egy kis lelkiismeretfurdalást is érzünk.

A magyar fürdők ellen régóta hangoztatott vádat, hogy ep oly drágák, a mily kényelmetlenek, fájdalmas, még ma is fönn kell tartanunk igen sok hazai fürdőnkkel szemben.

Fürdőink legnagyobb része, úgy látszik, rossz üzletemberek kezében van. Mert igen rossz üzletember az, ki nem a nagy forgalom előmozdítására törekszik, a mi persze sok munkával és sok gondal jár, hanem a »megcsipett« kevés fürdővendégtől akarja magasabb árak és kevesebb munka mellett kiserőlni

mindazt a hasznot, a mit nagy forgalommal kellene elérnie.

Hiszzen az a legnépesebb magyar fürdőhely is, melynél a fürdővendégek évi összege több ezerre megy föl, egyszerre alig-lát három-négyszáz fürdővendéget, a mi a legkisebb külföldi fürdőhelynek is szegényére válnék.

De a magyar fürdőrendszer egyik alaptétele az, hogy kevés munkával és kevés rizikóval kell meggazdagodni s ezért a fürdővendégek nagyobb tömegére való berendezkedés költségei és gondjai helyett jobb a kevés fürdővendéget jobban megfizetni. Pedig minden józan és praktikus üzletember belátja, hogy az olcsóbb árak és nagyobb berendezkedés meg-hatványozzák a vendégek számát s a bevételek összegét is.

A mi Magyarországon az idén is több fürdőhelylél megtörtént, az külföldi fürdővel még talán soha meg nem esett: az t. i., hogy a fürdő zsúfoltsága miatt a később érkező vendégek nem kaphattak szobát vagy rendes ágytanyát. Külföldi fürdő nem ismer hajléktalan fürdővendégeket, mert az igazgatóság már az utolsó szobák elfoglalása előtt gondoskodik akár más módon, kellő lakásról; tartalék-ágytanyáról s szobaberendezésről pedig mindig gondoskodik, és a table d'hôte-nál nem mondják a szalvétát kérő vendégnek: »tessék várni, most kézben van!«

Az étkezés egészséges, változatos és olcsó voltára is jobban kellene nálunk ügyelni, mert a fürdőigazgatóság feladata megőrizni a fürdővendégeit attól is, hogy a vendéglősök meg ne zsarolhassák.

Hogy a fürdőhely vasuti állomás is, hogy csak a közelben legyen az állomás; de olcsó, gyors és kényelmes közlekedési eszközökről azért gondoskodni kell. De hogy posta- és táviró legyen a fürdőhelyen, az elengedhetetlen kellék.

A fürdőorvosok tekintetében is az a ferde fölfogás divik néhány fürdőhelyünkön, hogy azok csak czigérül szükségesek s ezért az orvosi dilettantizmusnak tág tere nyílik fürdőinkben. Ez épen olyanforma fölfogás, mintha olcsó, száraz fa-karóval akarná valaki a vilámlámpát drágább acélrudjával helyettesíteni, abból a fölfogásból indulva ki, hogy ritkán szokott a mennők lecsapni.

Hogy fürdő-könyvtárakat létesítsenek, ez irányban kifejezett óhajunk igazán a pusztában hangzott el, mert még a fürdői kölesönkönyvtárak sem szaporodtak. A fürdői szinkörök szaporításáról pedig nem is merünk beszélni. Megelégszünk csupán azzal a kérelemmel, hogy az egyedüli szórakozásul szolgáló fürdői cigányzenekarokkal való visszaéléseknek eleje vétessek s szűnjék meg az az anomalia, hogy a fürdővendégek összesége által fizetett gyógy-és zene-díjból táplált zenekart ne foglalhassák le egyes duhaj kompániák.

Általában szükséges volna a magyar für-

dők társas életének finomítása. Szükséges volna a társadalmi osztályok közelebb hozása.

Hogy pedig mindezek a jámbor óhajások az összes magyar fürdőhelyeken teljesedésbe is menjenek, szükséges volna, hogy a fürdőtulajdonosok és fürdő-alkalmazottak többet utazzanak a külföldi fürdőkre, mert csak így lesznek képesek megérteni a fürdővendégek jogos igényeit.

A magyar fürdőhelyek és nyaraló-telepek emelése érdekében minden illetékes forum megtesz minden lehetőt. Wekerle Sándor adó kedvezményben részesíti a fürdő- és nyaraló-épületeket. Bethlen András gr. az állami erdők-kezelésére. Tisza Lajos és Csáky grófok a fürdők és nyaraló-telepek számára új kisajátítási törvényt is sürgetnek, a minnek pedig óriási hatása lenne. A sajtó minden organuma tele tudóval fuj reklámot minden magyar fürdőnek. Ilyen támogatás mellett tehát a fürdők nem vehetik rossz néven, ha több követeléssel lépünk föl velük szemben s azt mondjuk nekik mi is, a mit szent Miklós mondott a vízbe esett orosznak, a ki hozzá fordult segélyért: »Megmentlek, de mozogj magad is!«

Porzolt Kálmán.

Határidő-naptár.

Szept. 3-án Schaf János táncszestély.

Szept. 11. A munkás-dalegylet zászló-felavatási ünnepélye.

Szept. 15-17. Lelkész-képességi vizsgák.

Nov. 30. Szavazatok beadásának határideje a debreczeni egyházmegyei tisztai állásokra.

Ujdonságok.

* Károlyi Gábor gr. Kossuthnál. Károlyi Gábor gróf — mint a budapesti Kossuth-születésnapjára rendező bizottságának elnökét, Horváth Ádámot értesíté, e hónap 24-ikén érkezett meg Turinba. Kossuth Lajos nagyon megörvendezett látogatásának. Többszöriösen átölelte s megcsókolta Károlyi Gábor grófot. Kossuth Lajos Károlyi Gábor gróf levele szerint oly kitűnő friss egészséges van, mint-ha 60 éves sem volna. A mi a Kossuthoz menő deputációk küldését illeti, erre vonatkozólag azt táviratozta Károlyi Gábor gróf, hogy Kossuth mindenkit szívesen lát s háziorvosa Basso dr. a kit Károlyi Gábor gróf sietett felkeresni, Kossuth egészségi állapotát olyannak jellemezte, a mit féltelni nem kell.

Kossuth 90 éves születésnapja Nagyváradon. A negyvennyolczas párt és a 48-as népkör választmányja vasárnap délelőtt együttes ülést tartott a Kossuth Lajos 90-ik születés napja méltó megünneplése tárgyában. Elhatározták, hogy nagyobb szerű estélyt rendeznek az ünnep alkalmából a Zöldfában. esetleg más ünnepélyeket is rendeznek, de erre nézve bevárják, hogy a főváros mily intézkedéseket tesz, esetleg, hogy ki jön a képviselők közül az ünnepélyre. A további teendők végett egy szűkebb körű bizottság küldött ki Paksy Gusztáv pártelnök vezetésével, mely érintkezésbe lép a vidékkel s a fővárossal. A Kossuth ünnep alkalmából végbe megy a bihari-megyei és nagyváradi 48-as függetlenségi párt szervezése is s így maradandó emlékü lesz.

De azt sem felejttem el soha, mily közel voltam ahhoz, hogy művészből egész közönséges csepürágó legyek.

Az első társulatnál nem sokáig húztam ki. — Volt egy kollegám, ki igen haragudott reám, mivel erősebb organumom volt, mint neki. Végre is beleuntam a bosszantásába. — »Mit, mondtam én, vesződjem vele! Nem intrikusnak, de hősnek termettem én! Itt hagyom az egész áskálódó bandát s mint igazi hős megyek új kalandokra.« Ó ezek a színházi áskálódások! — Az emberek azt hiszik, szellemmel teljes az; pedig csak piszok az egész.

A falu korcsmájában, hová vándorlásom első napján déltájban beboltottam, különös uti-társasággal találkoztam. Volt ott egy foltozott kabátos férfi, kinek fejére zsíros katonasapka volt húzva. Nadrága bő, haja hosszú, arca naptól égetett. Mellette fiatal és elég csinos asszonyka ült; ruhája ép oly válogatlan és sajátságosan egyszerű, mint a férfié, vagy a kis leánykéé, ki ruhájába csimpazkodott.

A korcsmáros azt mondta, bábkomédiások volnának.

A komédiásnő szeme mintha reám ragadt volna. No mert mindenesetre megvoltam olyan helyre ficzko, mint a milyen menyecske ő! Arczám piros volt, a fekete pillák alatt tüzzemek izzottak, hajam hosszú fűrtekben omlott alá — hat láb és három hüvelyk magyas volt a termetem! Nekem is tetszett a menyecske, mit különben tekintetem is eléggé kifejezett. Mosolygott . . . végre oldalba bökte emberét, kinek vállamit sugott a fülebe. — És most ketten bálunk reám, elég mereven ugyan, de mégis barátságosan.

Ezek ismerkedni akarnak, gondoltam. — Azt hiszem, hogy mi bizonyos tekintetben kollegák volnánk.

Dinamitmerénylet egy pályafőlvigyzó ellen. Krassó-Szörény megyében dinamitmerénylet történt. — Egy vasuti pályafőlvigyzó ellen intézte egy társa, a felügyelete alatt álló vasuti őr. A krassóváci pályafőlvigyzó, Kura Amandnak az ablakába az elmúlt éjleken egyikén dinamit-töltényt tetek. A töltény fölrobbanva összetörte az ablakot, megrezgett a falakat, a butorokat szétördelte és megsebesítette a pályafőlvigyzó nejét. A csendőrség a tettest kinyomozta Guja Trifon 485. sz. őrszemélyében, a kiről tanuk is állítják, hogy ellensége volt a főlvigyzónak, mert ez szolgálati hanyagság miatt följelentette. Guja tagadja ugyan a tettet, de mert más emberölési kísérletért büntetve volt, a csendőrség letartóztatta.

* Az iparos mester urak figyelmebe. Azon iparos mester urak, kiknek tanonczai a mult iskolai évben iparos iskolába jártak, vagy az évi márczius óta jelentkeztek, vagy szerződtek, tisztelettel felkeretnek és figyelemztetnek, hogy inasaikat szeptember hó 2-án pénteken délután hat órakor iskolába küldeni el ne mulasztassák. Az iparos pályára újabb időben lépett iparos inasok a következő rendben fognak beírni a főiskolában a szokott helyen: szept. 2-án Pénteken a Hatvan és Péterfia részről, szept. 6-án kedden Piacz részről, szept. 9-én, pénteken a Csapó és Czegléd-utczabeliek, 13-án a Varga utczába tartozó iparos tanulók. Szeptember 11-én a rajziskolában 13-án az esti iskolában a rendes tanítások megkezdetnek s a mulasztók a tek. rendőrfőkapitánysághoz ezokból kezdve betérjesztetnek. Dóczy Gedeon ip. isk. igazgató.

* Kossuth iratait, mint már megirtuk. Helfy Ignác országgyűlési képviselő magával hozta Turinból, a hol tiznapot töltött. A negyedik és egyszersmind utolsó kötet kézírata az, a melyet Kossuth Helfyre bízott. A nevezetes mű szedését rögtön megkezdik s a könyv az ősz folyamán okvetlenül meg fog jelenni.

* Megmagyarosodott svábok. A mult században, mikor az ötvenezer holdas balmaz-ujvárosi határ még az Andrássy grófoké volt, ülte meg B.-Ujváros déli részét néhány száz Württembergből Magyarországra edesgetett sváb. Az új telepek reformátusok voltak, mint Ujváros többi lakosai, de azért külön egyházközséget alakítottak, külön lelkészszel és külön templommal. Ez a körülmény volt egyik oka, hogy a kis német telep, az ötszörte nagyobb számú magyarság közt is, több nemzedéken át megőrizte német nyelvét. Az isztentisztelet nyelve sokáig egészen német maradt náluk; egy idő óta azonban fölvaltva magyar prédikációkat is hallgatnak és vasárnaponként Szent Dávid zoltárai magyar nyelven zendülnek meg a derek svábok ajkain, az idősbbek, ámbár szívesen használják a német nyelvet pedig senki sincsen közöttük, a ki magyarul is jól nem beszélne. Az ifjabb nemzedék néve már egészen magyar lett. A sváb földről behozott régi szokások is kivesznek közöttük. Értelemre nézve annyira magyarok, hogy a legkitűnőbb 48-as pártvezérek még Debreczenben is a balmaz-ujvárosiak közül kerülnek ki. De semmi sem bizonyítja inkább, mennyire megmagyarosodtak a württembergi telepek utódai, mint az 1891. jan. 1-én megejtett népszámlálás. Épp most jelent meg a m. kir. statisztikai hivatal által szerkesztett új helységnevtár. Az 1891. évi népszámlálás adatai e névtárban kerülnek legelőször nyilvánosságra. És e névtárból olvassuk, hogy B.-Ujváros 10,262 főnyi lakosságából magyar anyanyelvűnek vallotta ma-

gát 10,241, egyeb anyanyelvűnek 21. Ez a nagy fontosságát tudjuk mellő hasonlítani val. Ezelőtt népessége v. népekné nyelvűnek utódok e ha hozzuk köz. nines ilyen. Ujváros — megkülönbö. lené. Még ő svábok mos hamarabb k.

* Ny az aug. 24. kongresszus selve van, a hivatal felé tekintettel, a nyi segélyt.

* Az nap delután meg képv. dező-bizott. des Imrét. lépése köv. helyi József.

* Ku len ség ter. Szekudvaron fiát a közle. Ugyanott n. Az egybegy. a legnagyobb. a lovakat n. kut párkat. rel fel, a zuhant a k. merték men. a gyermekek. emberek fi. Ki is emel. holtan. Szül. láról.

* Gy Szalacson v. történt több. ült egy leár. társaságban. időt.

Egysz. Horvath Józ. rék gazdau. jön ő is kö. A leg. nak és köz. ben felugr. suhancz a. áltással: — Ha Nagy József testé. rémült siko. ápolására s. A sul. Ernő közse. Élethez ne. átmerőjü s. túl furta. a véghez vin. hanyas áll. nyú kinok k. a gyil. biró, mert a került elfut. A két. goskodás ált. tört ki. *** Me** Pustay egy. az megtörté. várt. A vas. s a mig ott. a zsebéből. az órat. A rát a ren. lenni. *** Eg** Magy-szent. utasai közt. egymásut. nagy igaz. lett, midő. gomoly bu. sok egym. és ablakait. ben számo. nyilt pályá.

Egy vándor-színész emlékeiből.

— Jan Neruda geneképe. —

Átdolgozta: Ifj. Mórész Pál.

Az emberek úgy mondják, sem kiállításom, sem tehetségem nincs a színművészethez. De mondjanak bármit is s legyen bármilyen igazságuk is, most már nem sokat nyomon a latban.

Azt ugyan beismerem, valóban nem a művészet iránti rajongás vitt a komédiás világot jelentő deszkákra, hanem — de hogy is fejezzem ki magamat? — nos igen, sokkal inkább a könnyelműség. Mit tudtam én, mi az a színház? Hisz a Paprika Jancsi színházon kívül más színházat nem ismertem egész az ideig, míg nagybátyám az első pipadohány miatt alaposan el nem páholt. Ez időtájt tévedt ugyanis egy csapat vándorszínész a falunkba. Szorgalmas látogatója voltam előadásainak, mivel csak ott találkozhattam a szomszédék Annájával. Anna atyja teljesen ellene volt barátságunknak, de mivel színházba nem járt, mi ott adtunk egymásnak találat. — E szerint nem nagy képzettségem ösztökélt a színházlátogatásra. Bár képzettségem is volt, mivel csaknem az egész kollegiumot kijártam, csakhogy nálunk az egyszerű falusi iskolát neveztek így, hol az öreg iskolamester három teljes órán át nyakgatótt, dögönyözött bennünket, míg végre tőle megszabadulván, a tanítóné asszonynak kezét csókolhattunk. A mesterné ugyanis mindig az iskolajaatóban állott s úgy várta, hogy mi gyermekek bütykös uj-jait alázatosan megnyaljuk.

Nem is emlékszem tisztán reá, mint történt, de megtörtént, egyszer jól lekoptem a tanítóné asszony kezét. No volt is hadd el hadd; de azért teljesen bevégeztem tanulmányaimat.

Az én jó nagyatyám, ki éjszaka mindig a feje alá rakta a ruháimat, a molnár mesterségre szánt, mivel megboldogult atyámnak is ilyfajta üzlete volt. Nekem »semmi ellenvetésem sem volt nagybátyám terve ellen, leg-alább nem kellett tovább tanulni. Nagybátyám kalácsal tömte tele zsebeimet, nagyatyám pedig a ma'ommal ismertette meg.

A malomban igen barátságosan fogadtak; de nem bírtak reám — vigyázni kellőképen. — Mindjárt délután beküldtek a városba három huszassal, valami bevásárlás végett. — »Majd csak beletörődik a nagytata.« gondoltam és elindultam sétálni ki — a nagyvilágba. Tudja az ég, mint akadtam reájuk, de megtaláltam az én említett vándortruppomat. Este érkeztem oda. A piac közelében telepedtek meg. Mindjárt jelentkeztem és az igazgató tüstént is szerződtetett. Mily nagy véleménnyel voltam még akkor egy ilyen igazgató felől! És most, mikor jó magam is az vagyok — belátom, hogy az egész csak egy kis titula! Már a legelső este énekeltem a kulisszák — megett. Éhes voltam, tehát elég keservesen fűttam a nótat.

Nagyatyámnak csak öt esztendő mulva kerültem a színe elé. Ekkor már más társulatnál voltam, mely felkereste szülőhelyemet. Meghittam a jutalomjátékomra is, de ő csavargónak, tekergőnek s más ilyesféleknak nevezett. És talán el se jött volna a színházba, ha a molnár azt nem mondja neki: »ugy or-dit az, hogy még az ég is majd meghasad belé!«

Valóban nagyon sajnáltam, hogy nem sokkal ezután meghalt a szegény öreg. — Az unokatestvérem még ma is mindig az öreg ezüstös pipáját, melyet a hagyatékából tó-kitett el.

Férfi chifon ingek

a hírneves Schroll-féle chifonból
1 frt 90 kr, 2 frt 20 kr, 2 frt 60 kr

GALLÉROK,
k e z e l ő k,
NYAKKENDŐK,
harisnyák, keztyük.
Napernyők.

esernyők.
Kész mosó gyermek ruháskák,
Brassói posztók,
TRICOT
Peruvien és Doskin.

SZABÓ LAJOS FIAI
CZÉGNÉL.

(8.)

-122.

Szöllő gazdák figyelmébe!

Peronospóra ellen való
permetezéshez

AZURINT

feloldva üvegszámra
ugy RÉZGÁLICZOT,
jegeczes SZÓDÁT

igen jutányos árban ajánl
Rickl József Zelmos.

(3.)

83.

Máriaczei Gyomorcsépek

nagyszerű hatnak gyomor bajknál, nékülözhetetlen és általánosan ismeretes házi és népszerű.

A gyomorbetegség tünetei: étvágytalanság, gyomorgyengeség, bűzös lehellet, felfútság, savanyu felbőgés, hasmenés, gyomorfés, felesleges nyálkakiválasztás, sárgaság, undor és hányás, gyomorgörcs, székülés.

Hathatós gyógyszernek bizonyult fejfájásnál, a menyinyben ez a gyomortól származott, gyomortüherelésnél étellekkel és italokkal, gútszák, májbajok és hámorhoidáknál.

Emített bajknál a *Máriaczei gyomorcsépek* évek óta kitűnőnek bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanúsít. Egy kis üveg ára használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr. — Magyarországi foraktár:

Török József gyógyszerár
Budapest, Király utca 12 sz.

A védjegyet és aláírást tüzetesen tessék megtekinteni! Csak oly csépeket tessék elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a készítő aláírásával (C. Brady) és ezen szavakkal: „Valódiságát bizonyítom”.

A *Máriaczei gyomorcsépek* valódián kaptatók.

Debreczenben: Mihályovits István, Dr. Rotschnek Emil, Tamássy Béla, Tóth Béla és Balázs Ödön; — Ér-Mihályfalván: Mátray István; Dioszegben: Vaday I., Hadhaz Zoltán; Farkas Ödön, Hosszu-Pályiban: Sárosy Imre, Kabán: Horváth Kálmán gyógyszerész. 43-38.

Női-ruhaszövetek, gyapju voileok, mosó voileok, batist, zephir, atlas-szatin vászna, kész fehérműek, szőnyegek, függönyök, ágy- és asztalterítők

SZABÓ LAJOS FIAI

czégnél.

(171)

95-

Leszállított árúk az egész idény alatt.

A „DEBRECZEN” NYOMDÁJA

(Nagy-uj-utca 1702. számú Konrád-házban.)

teljes új berendezéssel,

elvállal mindennemű nyomtatványokat, u. m. folyóiratok, számlák, körlevelek, gyászjelentések, béli- és lakadalmi meghívókat és tánczrendeket,

kereskedelmi-, ügyvédi- és községi nyomtatványokat

a legizlésebb kivitelben és jutányos árak mellett.

Vidéki megrendelések Erdélyi István nyomdai művezető nevére czimezendők.

Nyomdánkat, hol északkeleti Magyarország legrégebb és legelterjedtebb politikai napilapja a

„DEBRECZEN”,

és a szintén elterjedt „DEBRECZENI HIRADÓ” is nyomatik, ajánljuk a helybeli és vidéki közönség szives pártfogásába.

Hirdetések a „Debreczen” cz. lapban a legjutányosabb árakon közöltetnek.

Birósági nyomtatványok készletben vannak.

Előre
helyben, vt
Egész évre
Félévre
Negyedévre
Egy hóra

Egyes
Alap szellemi m
emlék a szerkes
1702. sz.) b
Eldőzeth
Telegdi K. Lajos
és a kindőhiv
1702.

Sze

A meg
dalmi kérd
és figyelme
kérdés. E
zésével ve
természets
nosssága
és felebar
A szegény
közös bold
kérdés sik
doztak. A
ugy e társ
sek a szeg
az egyház
lamnak tu
czél után
nyek azuk
e fontos
gényiség r
lét rovásá

A kö
vallásszab
kereskedel
ugyan val
sollák csir
jedésével
ügy is. E
nemzelnek
kimondott
gény-ügy
kivette
már 8,400
Ezen össze
heket rótt
angol törv
érezte ma
font sterl
számottev
kérdés m
rült. Ném
adót, szeg
telepeket.
gény-telep
adókat ve
gia pedig
oparochiák

A „DE

Nagy

(Vázlatok

M e g

Van v

igazak akar
kei vallan
hideg fut
eszünkhe

Minden
oly hidegen
vas marquis
összesküdt
len, hogy XV
börtönéből s
teni a forra

A mar
19-én akasz
akkor a guil
csak 1790-h
tervét mon
situante-n
az emberek
sem, — m
zik.)

Mikor
tet kézbesit
ra átfutotta
igazság am
orthographi

Egy
Alább

fogunk meg
hemzseg a
berek vete

tokraták é
agkok. A
legmegrázó